

Recomanacions de Salut Pública per a l'obertura d'escoles

El context actual de pandèmia fa imprescindible establir una sèrie de mesures continuades que canviaran de manera notable el funcionament del nostre sistema educatiu. Malgrat això, el conjunt de la societat però, sobretot, els infants –i d'entre ells els de major vulnerabilitat social–, necessiten poder reprendre les seves activitats i fer-ho amb les màximes condicions de seguretat.

La reobertura de les escoles és alhora una necessitat i un repte. Un confinament perllongat pot tenir diversos efectes sobre la salut dels infants tant física com emocional. Aquests efectes poden ser més grans en aquells de nivell socioeconòmic més desfavorit.

Cal que responsables, famílies, persones educadores i la resta del personal de les escoles s'involucrin i es comprometin per a garantir els dos grans pilars per fer front la pandèmia: **les mesures de protecció i la traçabilitat.**

CONSIDERACIONS PRÈVIES

Malgrat que es tracta d'una malaltia nova i encara molt desconeguda, les dades que tenim semblen indicar que els infants no són el vector principal de la pandèmia, la clínica que presenten sovint és lleu i en molts pocs casos desenvolupant formes greus.

L'obertura d'escoles es farà tenint en compte les dades d'incidència de la malaltia i sempre d'acord amb les activitats permeses segons les fases de desconfinament.

Els pares i mares o tutors legals han de rebre informació de les mesures adoptades en la escola en relació a la prevenció i control de la COVID i han d'estar d'acord amb el seguiment de les recomanacions proposades.

REQUISITS PER L'ASSISTÈNCIA

Per assistir a l'escola, infants i personal docent i no docent ha de complir els següents requisits:

- Absència de **simptomatologia** compatible amb la COVID-19 (febre, tos, dificultat respiratòria, malestar, diarrea...) o amb qualsevol altre quadre infecció¹.
- No **convivents** o **contacte estret** amb positiu confirmat o simptomatologia compatible en els 14 dies anteriors.
- **Calendari vacunal** al dia.

En cas que l'infant presenti una **malaltia crònica d'elevada complexitat** que pugui augmentar el risc de gravetat en cas de contraure la infecció per SARS-CoV2, es valorarà de manera conjunta –amb la família o persones tutores i el seu equip mèdic de referència–, la idoneïtat de reprendre l'activitat escolar. Es consideren malalties de risc per a la COVID-19:

- **Malalties respiratòries** greus que precisen medicació o dispositius de suport ventilatori.
- **Malalties cardíaques** greus.
- **Malalties** que afecten al **sistema immunitari** (per exemple aquells infants que precisen tractaments immunosupressors).
- **Diabetis** mal controlada.
- **Malalties neuromusculars o encefalopaties** moderades o greus.

En el cas del personal docent i no docent de l'escola que tingui contacte amb els infants, es recomana que les persones de risc elevat de malaltia greu per coronavirus, rebin una valoració del servei de prevenció de riscos laborals per valorar si poden estar en contacte amb els infants. Les condicions de risc són tenir més de 60 anys i/o patir malalties cròniques, com hipertensió arterial, diabetis, problemes cardíacs o pulmonars i les immunodeficiències. Les dones embarassades es consideren un col·lectiu d'especial consideració.

¹ L'absència de simptomatologia ha de ser sense haver pres cap fàrmac. És important tenir el calendari vacunal al dia per prevenir les malalties infeccioses més freqüents en el nostre entorn i que poden donar simptomatologia similar al COVID. En el cas de que manqui alguna vacuna, es pot derivar al professional de referència per vacunar-se, i valorar si cal esperar abans d'incorporar-se a l'escola.

MESURES DE PROTECCIÓ I PREVENCIÓ

Es tracta de les mesures més efectives per a preservar la salut dels infants així com del personal docent i no docent. L'escola representa una bona oportunitat per a incorporar alguns aprenentatges relatius a l'educació per a la salut, adequant-los al nivell de comprensió i les capacitats de cada infant (OMS, 2020). En els infants més grans:

- Cal reforçar **conductes saludables**, quan sigui possible. Tossir i esternudar al colze. Es poden utilitzar ninots o la imitació per exemplificar-ho.
- Per a treballar i entrenar el **rentat de mans** es poden utilitzar cançons de 20 segons de durada.
- El **distanciamment físic** es pot treballar en els infants més grans amb exemples senzills ("estirant les ales") o marcant l'espai amb objectes o gomets.
- Utilització correcta de les **mascaretes**.

És convenient disposar de cartells i infografies recordant la importància de seguir les mesures de prevenció, sobre tot el rentat de mans, el distanciamment físic i la utilització correcta de la mascareta.

DISTANCIAMENT FÍSIC

Es tracta d'una de les mesures més importants per evitar la transmissió del virus. L'OMS recomana una distància física superior a 1 metre. Es proposa que els infants disposin d'un espai d'uns **4 m²**. Això implica mantenir una distància aproximada d'1,5-2 metres entre les persones als centres educatius, superior al recomanat. Per a facilitar aquest distanciamment resulta imprescindible disminuir el nombre d'infants per aula i mantenir **grups reduïts i estables**. Aquesta mesura també ajudarà a la traçabilitat. Es recomana que el professorat i el resta de personal en contacte amb cada grup d'alumnes sigui sempre el mateix. Així si apareix un cas el nombre de persones amb contacte estret és limitat.

En la mesura del possible, s'evitaran els espais compartits, els canvis d'aula i desplaçaments per l'interior del centre. Les entrades i sortides del centre es faran de manera esglaonada, en intervals de 15-20 minuts i mantenint la distància per evitar aglomeracions. El personal del centre serà responsable de vigilar el compliment d'aquestes distàncies. Es recomana que pares i mares no accedeixin a l'interior del recinte escolar.

14.05.20

ETAPA EDUCATIVA	Nombre màxim d'alumnes recomanat
1r. cicle d'educació infantil (0-3 anys)	5
2n. Cicle d'educació infantil (3-6 anys)	10-15 ² (sempre mantenint distància)
Educació primària (6-12 anys)	15 (sempre mantenint distància)

RENTAT DE MANS

Es tracta de les mesures més efectives per a preservar la salut dels infants així com del personal docent i no docent.

En **infants**, es requerirà rentat de mans:

- A l'arribada i a la sortida del centre educatiu
- Abans i després dels àpats
- Abans i després d'anar al WC (infants continents)
- Abans i després de les diferents activitats (també de la sortida al pati)

En el cas del **personal que treballa a l'escola**, el rentat de mans es durà a terme:

- A l'arribada al centre, abans del contacte amb els infants
- Abans i després d'entrar en contacte amb els aliments, dels àpats dels infants i dels propis
- Abans i després d'acompanyar un infant al WC
- Abans i després d'anar al WC
- Abans i després de mocar un infant (amb mocadors d'un sol ús)
- Com a mínim una vegada cada **2 hores**.

Cal que es garanteixi l'existència de diversos punts de rentat de mans, amb disponibilitat de sabó amb dosificador i tovalloles d'un sol ús. En punts estratègics (menjador, entrada aules,...) es recomana la col·locació de dispensadors de [solució hidroalcohòlica](#) per a ús del personal de l'escola.

² Als cursos inferiors es pot valorar la presència de personal auxiliar a l'aula per ajudar al compliment de les mesures de protecció.

MASCARETES

Segons l'OMS, la recomanació d'ús de mascaretes està subjecte a les normes establertes per cada país. Considerant els diferents grups d'edat, les recomanacions serien les següents:

COL·LECTIU	Indicació	Tipus de mascareta
1r. cicle d'educació infantil (0-3 anys)	No indicada	–
2n. Cicle d'educació infantil (3-6 anys)	No indicada en general. A partir de 5 anys i si hi ha dificultat per fer complir les mesures de distanciament caldria indicar-la.	Higiènica amb compliment norma UNE
Educació primària (6-12 anys)	Indicada. Quan es compleixin mesures òptimes de distanciament i ventilació d'espais, se'n podrà prescindir.	Higiènica amb compliment norma UNE
Personal docent i no docent	Indicada	Higiènica amb compliment norma UNE

Cal seguir les [normes](#) per a la seva correcta col·locació i enretirada.

VENTILACIÓ, NETEJA I DESINFECCIÓ D'ESPAIS

És necessari ventilar les instal·lacions interiors com a mínim abans de l'entrada i la sortida dels infants i 3 vegades més durant el dia, almenys 10 minuts cada vegada.

Totes les aules han de poder ser adequadament ventilades. Si pot ser es deixaran les finestres obertes.

La neteja i la posterior desinfecció d'espais es realitzarà amb una periodicitat almenys diària. Es seguiran les recomanacions de [Neteja i desinfecció en establiments i locals de concurrència humana](#) i en el cas de que sigui necessari les de [Neteja i desinfecció en espais exteriors de concurrència humana](#).

Cal garantir la desinfecció freqüent d'aquelles superfícies d'ús més comú com el poms de les portes, les baranes de les escales, etc. Les taules de les aules i del menjador es netejaran i desinfectaran després de les activitats i dels àpats, respectivament.

ACTIVITATS

Es recomana afavorir les **activitats a l'aire lliure**. Quan es realitzin activitats en espais interiors, se n'ha de dur a terme la ventilació abans i després de les activitats i la desinfecció del material i superfícies utilitzades.

Les activitats es duran a terme en grups petits de la pròpia classe per tal de facilitar la traçabilitat i les mesures de distanciament físic.

Algunes de les activitats que es poden realitzar són les següents:

- Jocs tradicionals a l'aire lliure (saltar a corda, fet i amagar, etc.)
- Atletisme
- Beisbol
- Dansa, ioga (a l'aire lliure sempre que sigui possible)
- Jocs amb pilota (en els quals es pugui mantenir la distància entre els participants, en equips petits i evitant que els infants o adolescents es toquin la cara).

A les activitats a l'aire lliure cal evitar en la mesura del possible la franja horària de major exposició solar, de 12 a 16h.

CONTROL DE SÍMPTOMES

Es facilitaran *check-lists* per a la ràpida identificació de símptomes a les famílies o persones tutores i als educadors/es. A l'arribada dels infants es farà una comprovació de la temperatura (termòmetre frontal). Es recomana també la comprovació diària símptomes en els educadors/es i del personal no docent de l'escola. A tal efecte el personal docent i no docent pot fer ús de l'aplicació mòbil [STOP COVID 19 CAT](#). Es recomana la signatura d'una **declaració responsable** per part de les famílies o persones tutores per tal de garantir que es comprèn la importància de no portar els infants amb símptomes a la llar, d'informar a

14.05.20

l'escola de l'aparició de qualsevol cas de COVID-19 en el entorn familiar de l'infant i de mantenir un contacte estret amb l'escola davant de qualsevol incidència.

Per tal de garantir una actuació ràpida si apareix un cas sospitós, es considera imprescindible una bona comunicació i coordinació amb el **centre d'atenció primària** més proper o de referència pel centre educatiu.

TRANSPORT ESCOLAR

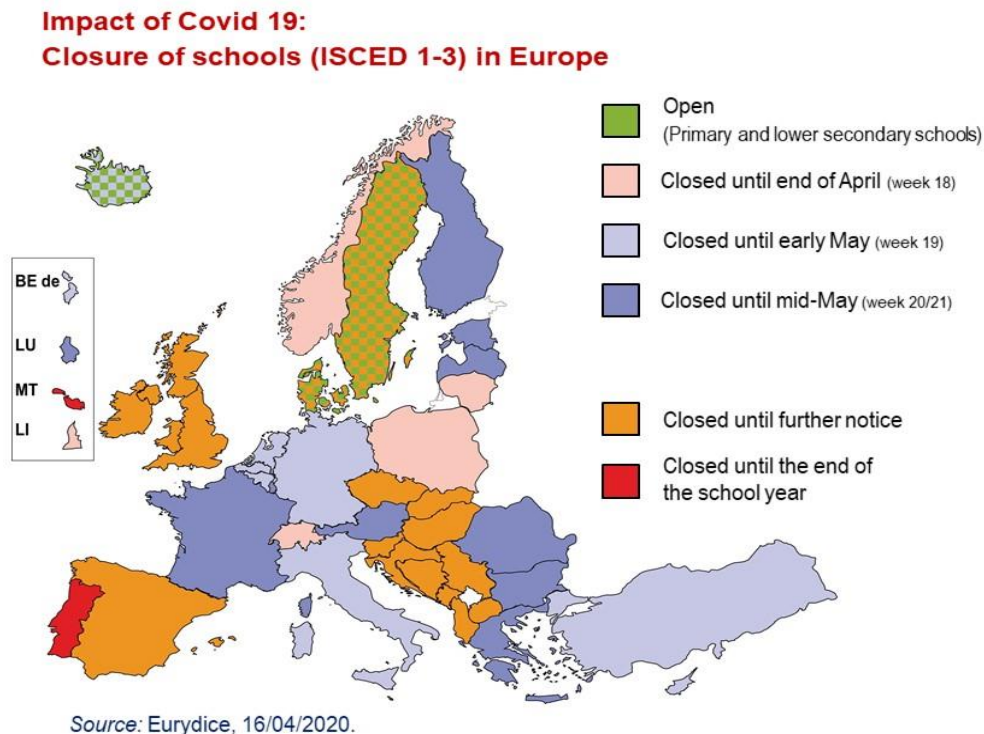
En les **parades** de bus escolar, quan es recullen i deixen als infants i adolescents, és molt important que entre les unitats familiars es mantingui una distància física adequada i es portin posades les mascaretes. Cal evitar l'acumulació de famílies en un espai reduït.

Els infants i adolescents han d'accedir al transport amb la **mascareta** col·locada.

Cal ocupar els seients mantenint la distància de seguretat (segons les instruccions pròpies de Protecció civil) .

EXPERIÈNCIA EN ALTRES PAÏSOS

Mapa del tancament d'escoles a 16.4.2020

- L'OMS recomana prudència l'hora de la reapertura de les escoles.
- **França:** està en procés de reobertura progressiva de les escoles des del dia 11 de maig. Algunes de les principals mesures que s'han establert als centres educatius són:
 - Distanciament físic d'1 metre
 - 4 m² d'espai per alumne/a (aproximadament, 16 alumnes per a cada 50 m²)
 - Grups de 10 alumnes de 0 a 6 anys i de 15 alumnes a l'educació primària
 - Assistència de l'alumnat en dies o setmanes alternes
 - Mascareta pel personal docent quan no es pugui mantenir distanciament.
- **Dinamarca:** les escoles bressol i les escoles d'infantil i primària van reobrir entre el 15 i el 20 d'abril amb les mesures següents:
 - A les escoles bressol, cada infant ha de disposar d'un espai de 6 m². A primària, l'espai serà de 4 m².

14.05.20

- Els infants podran jugar en grups d'un màxim de 5 nens i nenes.
 - Les taules hauran de tenir una separació de 2 metres entre elles.
 - Hi haurà personal que supervisarà el rentat de mans cada 2 hores, abans i després de dinar i després d'esternudar.
 - Als autobusos escolars també caldrà respectar la distància de 2 metres entre infants.
-
- **Bèlgica:** les llars, escoles bressol (per a infants menors de 3 anys) i les escoles especials resten obertes. El curs lectiu continua suspès pels alumnes d'infantil, primària i secundària, malgrat que els centres poden oferir un servei de guarda d'infants per a pares que treballen en els serveis sanitaris o essencials o quan els infants només poden quedar-se amb persones de risc. Aquest servei serà dut a terme únicament per treballadors del centre i, a tal efecte, aquests centres poden tenir el menjador en funcionament. Els infants fills de pares amb simptomatologia compatible s'han de quedar a casa.
 - **Regne Unit:** ha tancat escoles però les manté obertes pels fills i filles dels treballadors dels serveis essencials o de famílies d'especial vulnerabilitat social. Les escoles garanteixen les mesures de protecció d'infants i educadors amb un nombre limitat d'alumnes per aula. A dia d'avui no hi ha data per a la reobertura d'escoles.
 - **Estats Units:** 46 estats mantenen la directriu o la recomanació de mantenir el tancament d'escoles. En els casos en que es plantegi la reobertura, es postulen mesures com l'assistència de l'alumnat 2-3 dies per setmana, una major distància entre pupitres o l'entrada esglaonada dels infants. El dinar es realitzarà dins les aules, cada alumne/a a la seva taula. Es potenciarà el rentat de mans en horari lectiu.
 - **Xina:** a finals de març es va procedir a la reobertura dels centres escolars. S'està duent a terme un retorn gradual de l'alumnat. Les escoles realitzen control de temperatura als infants diverses vegades al dia i les classes es ventilen periòdicament. Les aules s'han dividit i acullen un nombre més reduït d'alumnes que van a l'escola en horaris esglaonats. Algunes escoles sol·liciten certificats de salut.

BIBLIOGRAFIA

- AEP. Propuesta de la Asociación Española de Pediatría- AEP en relación a la apertura gradual de las áreas de educación infanto juvenil 12 de mayo 2020.
- CDC Guidance for Child Care Programs that Remain Open. Center for Disease Control and Prevention. Abril 2020.
- Departament de Salut. Pla de transició del confinament, desconfinament gradual i nova normalitat. Aprovat pel Comitè de Direcció PROCICAT, 25 d'abril de 2020.
- ECDC Coronavirus disease 2019 (COVID-19) in the EU/EEA and the UK – ninth update, 23 April 2020. Stockholm; 2020.
- European Commission How is Covid-19 affecting schools in Europe? Abril, 2020.
- CDC. Interim Guidance for Administrators of US K-12 Schools and Child Care Programs to Plan, Prepare, and Respond to Coronavirus Disease 2019 (COVID-19). Març, 2020.
- Ministère de l'Éducation nationale et de la Jeunesse. Protocole sanitaire – Guide relatif aux écoles maternelles et élémentaires. Abril 2020.
- Sunyer J. COVID-19: Com s'hauria de fer la tornada a l'escola? ISGlobal. Maig 2020.
- WHO. Considerations for school-related public health measures in the context of COVID-19 Annex to Considerations in adjusting public health and social measures in the context of COVID-19 . 10 May 2020.